

VAN NATURE

Jacques van der Neut schrijft in Van Nature over opvallende waarnemingen in de natuur. Hij was vele jaren boswachter in De Biesbosch. Daarnaast is hij een verwoed natuurfotograaf.

Voor de grutto, onze nationale weidevogel, is het vijf voor twaalf. Er groeien te weinig kuikens op en de populatie blijft dalen. Met het boek *Grutto* zetten Otto Plantema en Astrid Kant deze kenmerkende weidevogel in het zonnetje.

▲ Straks scheren er weer grutto's in de Noordwaard. FOTO JACQUES VAN DER NEUT

▲ De grutto, een graag geziene weidevogel.

FOTO GETTY IMAGES

Miljoenen voor de grutto's

Onllangs presenteerde de Algemene Rekenkamer haar rapport over het weidevogelbeleid in Nederland. De rekenkamer trok een harde conclusie: de aanpak van de overheid werkte niet. Sinds 2001 is het bedrag dat aan agrarisch natuurbeheer is besteed verachtvoudigd; in dezelfde periode is de gruttostand echter gehalveerd.

Het rapport van de Algemene Rekenkamer over weidevogels concludeerde dat het geld niet doelmatig werd ingezet, zo was er te weinig sturing op effectief beheer, dat er te weinig boeren daadwerkelijk goed weidevogelbeheer uitvoerden en dat er daardoor een onbalans is ontstaan tussen inzet en resultaat. Is er nog hoop voor de grutto?

„In de afgelopen vijftig jaar is er voor ruim een miljard verspijkerd aan weidevogelbescherming, zonder merkbaar resultaat helaas”, zegt fotograaf Otto Plantema. „Als je echter kijkt naar de goede broedresultaten in een aantal gruttobolwerken in Friesland, Eem, Arnhem en de inzichten van de wetenschappers, waarbij kuikenoverleving prioriteit krijgt boven nestbescherming, dan zie ik toch kansen. Eerst naar afvlakking van de dalende tendens en dan mogelijk weer een lichte groei.”

Maatregelen

Het pakket aan maatregelen om de grutto en andere weidevogels er weer bovenop te helpen staat ook wel bekend als het Aanvalsplan Grutto. Oud-minister Schouten van LNV heeft gedurende de eerste twee jaar van het Aanvalsplan Grutto voor een flinke financiële impuls gezorgd. Het

gaat om een bedrag van vijf miljoen euro voor de periode van 2021 en 2022. Voor de tijd tussen 2023 en 2027 ligt er een toezegging om samen met de provincies 69,5 miljoen euro voor Aanvalsplan Grutto te reserveren. Dat is natuurlijk heel veel geld, maar hoe ziet zo'n ideaal gruttolandschap er eigenlijk uit?

Plantema: „Inmiddels is bekend welk beheer wel werkt en wat er moet gebeuren. De uitgangspunten zijn door Pieter Winsemius, de initiatiefnemer van het Aanvalsplan Grutto, al geformuleerd. Investeer in grotere gebieden, met gemotiveerde

boeren en met een samenhangende, gebiedsgerichte aanpak.”

Optimaal

„Daarbij is het cruciaal dat er veel meer graslanden blijvend optimaal voor weidevogels worden ingericht en beheerd. In concreto gaat het dan om kruidenrijke graslanden met een hoge waterstand waar laat in het seizoen wordt gemaaid. De aanleg van zogenaamde plas-drassituaties, waarbij op sommige locaties het weiland opzettelijk wordt vernat, werkt trouwens ook goed.”

Om zo'n gruttoboek te kunnen

Cruciaal dat er veel meer graslanden blijvend worden ingericht

– Otto Plantema

maken, moet je de vogels ook opzoeken. Plantema: „Voor de Zuid-Amerikaanse grutto's zijn we in de Verenigde Staten en Canada geweest. Astrid Kant gaat regelmatig naar de omgeving van de Taag, bij Lissabon. Ik kom daar weliswaar minder, maar we hebben elkaar daar wel voor 't eerst ontmoet. Gewoonlijk reis ik regelmatig en specifiek voor de grutto bezocht ik onder meer Spanje, Senegal, Israël en India.”

Kleine jongen

Als kleine jongen ging Plantema met zijn vader de polders bij Delft in om naar grutto's te kijken. Later volgden er omzwervingen naar Texel. Onderhand fotografeert Plantema al ruim vijftig jaar grutto's. „Astrid Kant fotografeert ze uiteraard ook en zet zich bovendien al dertig jaar in voor de bescherming van deze magnifieke vogels. Zij is bovendien een actief ringer in de Vijfheerenlanden. Zo ontstond al snel het idee om een boek over grutto's te maken. We zijn er ruim een jaar mee bezig geweest.”

De toestand in hun broedgebieden is van groot belang, maar de omstandigheden in de overwinteringsgebieden zijn minstens zo belangrijk en dat geeft het gruttovraagstuk een internationaal tintje. Zo verblijven er eind januari, begin februari ruim 20.000 grutto's in en om de rijstvelden langs de Taag bij Lissabon. Zij vullen er hun vetreserves weer aan.

Ondanks de toenemende inzichten, zijn er wel bedreigingen. Zo bleek een schat aan vogelwaarnemingen een zeer waardevolle troef in de rechtszaak die is aangespannen tegen de komst van een nieuw vliegveld in de Taag-delta in Portugal.

Boek over deze prachtige weidevogel

▲ De voorkant van het nieuwe boek.

FOTO AD

In *Grutto* tonen Otto Plantema en Astrid Kant de schoonheid van de grutto: niet alleen het leefgebied, maar ook de spectaculaire migratie komt ruim aanbod. Beide auteurs willen zo benadrukken, dat het belangrijk is om de grutto te beschermen, zodat onze oer-Nederlandse weidevogel behouden blijft voor de toekomst. Het boek begint

met een overzicht van de vier gruttosoorten: de grutto (de soort die in Nederland broedt), de rosse grutto (de arctische tegenhanger van de grutto), de rode grutto (die in het arctische Noord-Amerika broedt) en de marmegrutto (van de Amerikaanse en Canadese prairies). In het boek met 250 foto's wordt de broedcyclus in Nederland uiteengezet, met aandacht

voor kuikenoverleving en onderzoek met kleuringen en gezenderde vogels. Op basis van langjarig broedvogelonderzoek is nu goed aan te geven waar het aan schort bij weidevogelbescherming en wat kansrijke strategieën zijn voor instandhouding van de soort beschreven. Het boek kost 27,50 euro en is verkrijgbaar bij de boekhandel.